

УДК: 821.512.154-1.09

DOI 10.65996/topscience-2457/2026-2/141-149

Тынарбекова Т.

Магистрант

Кыргызский государственный университет имени И.Арабаева

г. Бишкек

ПЕЙЗАЖНАЯ ЛИРИКА В КЫРГЫЗСКОЙ ПОЭЗИИ**Тынарбекова Т.**

магистрант

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

КЫРГЫЗ ПОЭЗИЯСЫНДАГЫ ПЕЙЗАЖДЫК ЛИРИКА**Tynarbekova T.**

Master's student

Kyrgyz State University named after I. Arabaev

LANDSCAPE LYRICS IN KYRGYZ POETRY

Аннотация. В данной статье магистрант Табихат Тынарбекова попыталась анализировать пейзажных стихотворений в киргизской поэзии, особенно в период обретения независимости. К ним относятся стихотворения, отражающие времена года, природные явления (деревня, город, гора, поле, озеро, снег, дождь и т. д.) и, конечно же, восприятие их лирическим персонажем. В этом отношении киргизская поэзия очень богата. Нет ни одного поэта, в творчестве которого не встречались бы стихи на тему гор и Иссык-Куля. А поэт Эркаалы Осмоналиев писал прекрасные стихи только о пейзажах. Уже это свидетельствует о том, что эта тема является главной в киргизской поэзии.

Аннотация. Бул макалада магистрант Тынарбекова Табихат киргиз поэзиясындагы, айрыкча эгемендик мезгилдеги пейзаждык ырларды талдаганга аракет кылган. Аларга жыл мезгилдери, жаратылыш көрүнүштөрү (айыл, шаар, тоо, талаа, көл, кар, жамгыр ж.б.), жана албетте, аларды лирикалык каармандын кабылдоосу чагылдырылган ырлар кирет. Бул өңүттө киргиз поэзиясы абдан бай. Тоо жана Ысык-Көл темасындагы ырлар поэзиясында учурабаган акын жок. Ал эми акын Эркаалы Осмоналиев жалаң пейзаждык мыкты ырларды жазган. Мунун өзү бул тема киргиз поэзиясындагы негизги тема экендигин көрсөтөт.

Annotation. In this article, graduate student Tabikhat Tynarbekova attempted to analyze landscape poems in Kyrgyz poetry, especially during the period of independence. These include poems that reflect the seasons, natural phenomena (village, city, mountain, field, lake, snow, rain, etc.) and, of course, their perception by the lyrical character. In this regard, Kyrgyz poetry is very rich. There isn't a single

poet whose work doesn't include poems about mountains and Issyk-Kul. And the poet Erkaaly Oskonaliev wrote beautiful poems exclusively about landscapes. This alone testifies to the centrality of this theme in Kyrgyz poetry.

Ключевые слова: Лирика, поиск, пейзажная лирика, Иссык-Куль, горя, поля, дождь, природа, художественное мышление, Эркалы Осмоналиев.

Негизги сөздөр: Лирика, изденүү, пейзаждык лирика, Ысык-Көл, тоолор, талаалар, жамгыр, жаратылыш, көркөм ойлоо, Эркаалы Осмоналиев.

Keywords: Lyrics, search, landscape lyrics, Issyk-Kul, grief, fields, rain, nature, artistic thinking, Erkaaly Oskonaliev.

Кыргызстан – жаратылышы кооз өлкө. Тыштан келген меймандардын бардыгы суктанышат. Кыргыз элдик оозеки чыгармачылыгында, “Манас” үчилтигинен тартып бардык кенже эпостордо, элдик ырларда жаратылыш кооздугу, керемети укмуш сүрөттөлөт. Бул жазма адабиятта дагы абдан өнүккөн. Эң четинен алганда эле Аалы Токомбаевдин “Ай нурунда кышкы түн” дегени эмне деген ыр?!. Абдан жөнөкөй, жугумдуу, элестүү, жүрөккө жакын. Анткени анда баарыбыз билген, көргөн жаратылыштын сүрөтү тартылат. Болбосо Алыкул Осмоновдун Ысык-Көл жөнүндөгү ырларын алалы. Алар эмне деген керемет?!. Көлдүн таңы, кечи, сулуулугу, толкуну, андагы ак чардактар, кеме, кум, ысык кумду басып өмүрдү сүйгөн адамдар жана башка. Сооронбай Жусуев, Сүйүнбай Эралиев, Турар Кожомбердиев – баарында тең тоо темасы мыкты иштелген. Айрыкча Турар Кожомбердиевдин ырларын алсак:

“Мен тоолордо төрөлгөм,

Мен тоолордо көгөргөм.

Ат үстүндө эмизип,

Апам бешип өңөргөн” (7, 110-б.)

– акындын поэзиясына баштап барчу кан жол дал ушул ырдан башталат. Анткени акындын өмүрү тоолор менен өтө тыгыз байланышкан. Анын поэзиясынын мазмунун тоолуктардын кулк-мүнөзү, улуттук тагдыры менен тарыхы түзүп турат. Ырларынан улуттук колорит даана көрүнөт. (Орус элинин дүйнөсүн камтыган Пушкиндин ырларын чет тилдерге нукура мазмунунда которуу кыйын болгон сыяктуу, Турар Кожомбердиевдин поэзиясын которуу дагы өзгөчө чеберчиликти талап кылат). Бу да болсо ыңаалап жерге түшүп, көзүн ачып дүйнөнү тааный баштагандан берки балалыгы кыргыздын нукура жашоосун туйгузган улуу тоолордон башталгандыгынан болуу керек” (5, 104-б.) – деп жазат ал тууралуу илимий иш жазган адабиятчы Аида Эгембердиева.

Ошол салт, ошол көрөңгө уланып жүрүп отуруп, пейзаждык лирика эгемендик жылдарында дагы кемиген жок. Поэзиядагы негизги темалардын бири катары жазылып жатты. Колуна жаңы калем кармаган ар бир жаш акын туулган жеринин сулуулугун жазат, айылды, тоо, талаа, көл, дарыяларды жазат. Жаратылыш мезгилдерин – кыш, жаз, жай, күз жөнүндөгү ырларды жазат. Жаратылыш көрүнүштөрүн – кар, жаан, бубак, шүүдүрүм, тал-терек, гүл – бардыгын жазышат. Бул жагынан алардын эч кимине чектөө жок.

Мисалы, жогорку эле адабиятчы А.Эгембердиева “Жамгыр калсын эсимде...” же аптапта сергиткен элестер” аттуу макаласында акындарда учураган жамгыр ырларын анализге алат: “Кыргыз поэзиясында “жамгыр” темасы – кайсы бир деңгээлде биротоло орун-очок алып калган тема. Анткени көчмөндөрдүн жашоосунда жан-жаратылыштын бардык көрүнүштөрү менен кубулуштары адам дүйнөсү менен камыр-жумур катышта болуп, алардын көңүлүн толкуткан, таасирленткен. А турсун ыңаалап жерге түшкөн наристесине да кыргыздар эшикте көзгө урунган, өзү сезген, көңүлүндө турган нерселер менен көрүнүштөрдү ысым кылып ыйгарып ийгени жакшы маалым... “Аккан суунун” эле канчалаган вариациялары бар.

“Түрүлүп тээ алыстан калың булут,
Сагынып тоо үстүнөн, карайт бизди
Кыйналып кусалыктан, ооругансып
Шатырап төгөт жамгыр, буулуккансып...”

– деп, акыркы куплеттин үч кайрып бирөө сайтка ыр койгон экен. Адабият менен аласа-бересеси жок тынч турмуш өткөргөн бирөөдүр балким автору? А бирок жааган жамгыр анын дүйнөсүн канчалык толкундатып, удургутуп турганын ырдан көрүп атабыз. Жерге, адамга сагынычы артылган булут буулуккансып шатырайт. Ал алыстан түрүлүп келди. Калың булут. Өзүндөгү кусалык менен ооруну, кыйналуусун булут минтип нөшөрлөтүп турат. Анын кусалык, бугу анан жамгырды сүйгөн жигиттин (автору Бакыт Илиясов деп жүрөт, Алтынай Асанбекова деген ырчы ырдайт экен) уктаган сезимин козгоп атат: “жүрөктү мыкчып туруп, анан кое берет”. Анткен сайын лирикалык каарман кайра жамгырдын жүрөгүндөгү кайгы бүт ый болуп чыгып кетсе деп шашылат. Ал өзүнүн мыкчылган жүрөгүнө кайыл. Жамгыр менен сырдашкысы келет, уктаган сезимдери ойгонот, балким анын көп аялуу учурлары жамгыр менен байланыштуу.

Мында автор жамгырды “адамдарга үмүт берген”, “жаңы кадамдарга бутту шилтете турган” күч катары сүрөттөйт. Ага болбой “жүрөктү мыкчып анан кое берет”. “Төкчү анда көкүрөктү жеңилдете...”. Мында сөз ким жөнүндө? Жаагандан жамгырдын көкүрөгү жеңилдейби же ага сезими козголгон, сырдашкысы келип бук болгон адамдын көкүрөгү жеңилдейби? Мында каарман жамгырды аяп атат. Жүрөгүндө кайгы калбаса дейт. Ал эми анын, өзүнүн кайгысы, өзүнүн кусалыгычы?” (6).

Бул ырдан тышкары Сагын Акматбекова, Жолон Мамытов, Акбар Рыскулов, Догдурбек Юсупов, Бурулкан Сарыгулова, Бактыгүл Көкөтаева, Гүлзада Станалиева, Замирбек Орозбай уулу, Залкарбек Назарматов, Качкын Асанбеков сыяктуу акындардын, жаш акындардын ырларына чейин караган. “Кыскасы, жамгыр ырлары ар бир акында бар. Сөзсүз бар. Себеби жаан жүрөгү бар бир да кишини көңүлүңүз калтыра албайт” (6) – деп ал өзүнүн да жазган ырын окурмандарга сунуштаган.

Ал эми биз антип деталдаштырбай, бул жарык дүйнөнүн бардык көрүнүшүн жапырт, толугу менен, ар башка үндө ырга салган акын деп

Эркаалы Өскөналиевди тааныйбыз. Магистрлик ишибизде дагы анын эгемендик мезгилде жазылган ырларына негизги көңүлдү бурдук.

“Көөлгүгөн көгүш көл кечи,
Ай барат калкып кайыкта.
Жалындай жашыл теректин
Сүрөтү бийлейт жайыкта.
Ырдасам толкуйт абаным,
Кылчайып айды карадым.
Кызык эй, сүйүүң ушубу,
Кызыдым ичпей шарабың.
Кызжандуу тентек баламын,
Кызыгып өптүм жамалын.
Кылкыяк болуп чертилип,
Кыялым нени самадың?
Желбирейт баардык тарабым,
Жел сыяк жеңил калагым.
Жээкке айды түшүрүп,
Жетелеп үйгө барамын” (10).

Же:

“Суйкаят арбап көл сулуу,
Суйсалат жайнап мөл сулуу.
Соңуркап кетип барабыз,
Соң-Көлдүн айлуу толкуну!
Көгүнөн жылдыз себелеп,
Көл кечи укмуш керемет.
Көбүрүп жээгин жайпаган,
Көбүгүн өптүк чөгөлөп...” (10)

Ырлар сайттан алынды. Кыргыз пейзаждык лирикасын Э.Өскөналиевдин поэзиясы жок элестетүү мүмкүн эмес. Бирок келечекте дагы күчтүү акындар, жаратылышты сүйгөн калемгерлер чыга берет деген ишеним бар. Анын ырларында жыл мезгилдери болобу, табият көрүнүштөрү болобу, өзүнүн ички сезими менен жуурулушуп, татынакай поэтикалык чыгармалар жаралат. Ал кыл калем сүрөтчүдөй. Боёкторду тандаганда жаңылбайт. Ырларын ырахаттанып окуйсун.

Э.Өскөналиев пейзажды гана сүрөттөп тим болбойт. Ал ошол керемет көрүнүштү адамдын ички ой-толгоолору менен жуурулуштуруп жиберет. Жаратылышты көрүп лирикалык каарман эргийт, кыялданат, жаратылыш ага татынакай кызды эстетет, көңүлүн алып учат. Негизи эле акын жигиттер табияттын татынакай көрүнүштөрүн аял заты менен ассоциациялашат. Поэзияда гана эмес, прозада дагы ошондой. Жазуучулар аялдар жөнүндө айтканда, чындап изденишет. Айталы, “Айтматовдун аял каармандары универсалдуулугу, психологиялык терендиги, символдук резонанстыгы менен айырмаланат” (7).

Ошондой эле мыкты акын Карбалас Бакировдун ырларында кыргыз пейзажына караганда Алтайдын, байыркы кыргыз жерлеринин жаратылышы көбүрөөк сүрөттөлөт. “Шерназар Шүкүровго” деген ырын окуп көрөлү.

“Төш кагып жок ал мактанган,
Түштүм деп түпсүз асмандан.
Айлансак аздык кылат ээ,
Унчукпай жааган ак кардан.
Бир-бирин алар жек көргөн
Эмес эч, эмес жеп көргөн,
Күнөөсүз өсүү жагынан
Үлгү алсак болот чөптөрдөн.
Жок алар мейкин талашкан,
Үйрөнсөк болот дарактан.
Короодон түпсүз асманга
Кыйкырбай өсүп бараткан!” (9)

Же:

“Олтурбагам чаңын жутуп бөлмөнүн,
Көрдүм көлчүк толкуну жок өлгөнүн.
Чартылдаган чагылгандар жоголгон,
Чокулардан, түнт токойдон келгемин.
Олтурбагам эки беттен май тамып,
Терезеден булуттарды кайтарып.
Ташкындаган суулар менен аккамын,
Ташка тийип, таштын мизин майтарып.
Олтурбагам далдаасында коргондун,
Мага бакыт азаптары жолдордун.
Үйдөн эмес, шыбыраган бүт дүйнө,
Келет дайым талаалардан ойгонгум!” (9).

Биринчи ырында акын жаратылыш менен адам баласын салыштырат. Бак-дарактар бири-бири менен эрегишпей, өчөшпөй, атаандашпай өсүп атат. Алар адамдардай чыр, кекчил, ичи тар эмес. Акын муну кыска эле ырынын мазмунунда жүрөккө жетээрлик берет. Мында ал табияттын тышкы көрүнүшүн, кооздугун гана эмес ички жан-дүйнөсүн ачып, адамдарга таанытып атат. Биз дагы акын менен кошо жашоого, жаратылышка, тирүүлүккө таазим этели!!

Махабат Касейинованын “Жамгырда” деген ыры төмөндөгүдөй:

“Сарыгып келип, жүзүмө аккан тамчыдан,
Ансайын сулуу, жагымдуу болуп көрүнөм.
Бардыгын таштап, батамын кыял-ойлорго,
Жамгырга карап шатырап куйган, төгүлгөн.
Кубаныч-кайгым, азабым, сырым кошулуп,
Көрүнүп баары жамгырга менин өңүмдөн.

Шатырап төгүп ансайын жамгыр күчөнө,
Сырдашым өңдүү, эң жакын менин сырдашым,

Ыйлабайм эми, ыйлабайм бүгүн сүйүнөм.

Мен үчүн мейли башкалар бүгүн ыйласын,
Денемден ылдый сарыгып аккан тамчылар,
Жүрөктү эзген кайгымдын барын туйбасын.
Туйбасын менин кайгымды ошол тамчылар,
Мен үчүн бөөдө азапка алар батпасын.

А балким менин кайгыма болуп ортоктош,
Жамгыр да мен деп мен үчүн ыйлап жатпасын.
Жагымдуу сөзүң, каткырган күлкүң жаңырып,
Жапжалгыз турам, ардагым алыс жактасың” (11.208-б.).

Бул ырда лирикалык каарман жамгырды өзүнүн дүйнөсүндөгү сагыныч менен байланышта көрөт.

Мыйзанбекова Гүлзинанын чакан эле болгон төмөнкү ырында терең ой бар:

“Көнөктөп төгөт жамгыр,
Дыбырайт кол чатырым колумдагы,
Шашамын, шашат баары...

Автолор күүлдөгөн, пи-пилеген...

Секинин жонундагы,
Ак чатыр учат көздөн,
Ичинде жатсам кана

Жамгырдын үнүн угуп дыбыраган,
Жылкынын үнүн угуп кишенеген...” (11.252-б.).

Мында лирикалык каарман шаар көчөсүндө жамгырлуу маалда баратып айылды эстейт. Айылда, а балким жайлоодо секидеги чатыр ичинде жамгыр тыншап жаткан кездерин эстеп кусаланат. Ал шаар турмушунан чарчаган. Бир жакка безип кеткиси келет. Мында айыл пейзажы менен шаар пейзажы катар коюлуп сүрөттөлөт.

“Жазгы нөшөр көнөктөгөн,
Тентек кыял жөн өтпөгөн.
Сулуу кыздын ак бетинен,
Сен өбөсүң мен өппөгөн.
Жазгы нөшөр көнөктөгөн,
Жаштыгыма өнөк белең.
Жан дүйнөмө сиңип кеттиң,
Жамгыр эмес ок өтпөгөн.
Төккүн нөшөр көнөктөгүн
Сергип калсын теректерим.
Сүйүү болсо ар бир тамчың,
Сүйүп өткүм келет менин.
Тиктеп туруп тамчыларың,
Тамчы сымал жанчыламын.
Мерез сулуу жүрөгүнө,
Келет кээде тамчылагым.

Нөшөрлүү шол жаз күнүмдү,
Туңгуч сүйүүм жаштыгымды,
Эстеп турам “үшүбө” деп,
Жапкам сага костюмумду.
Дыбыр-дыбыр сөздөрүндөн,
Дымып кээде өзгөрүлөм.
Тереземди жууйт көз жаш,
Аккан сулуу көздөрүнөн.
Жалындаган жаштык өчөр,
Акын өңдөн азды дешер.
Жашартарсың мени ошондо,
Жаңы ыр берип жазгы нөшөр” (11.303-б.).

Мында автор жааган, көнөктөгөн жамгыр аркылуу жаштыгын дагы эстейт, жааган жамгырдын ар бир тамчысын ак тилек менен кабыл алат, жан дүйнөсүнө сиңирет. Мезез сулуунун жүрөгүнө жамгырдын тамчысы сыяктуу тамчылагысы келет.

“Бака үнүн угуп түндө чардаган –
Өз үнүмдү таппаганга арданам.
Бака менен сайрап бирге чегиртке
Намысыма тийди менин зериккен.
Өзөгүм өрт, өз үнүмдү таппай бу...

Кайра өмүр сая кетип жатпайбы!” (11.363-б.) – деп акын Олжобай Шакир ырын өзүнчө кайрыйт.

2000-жылдардагы акындардын ырларынан шаар пейзажын да, айыл пейзажын дагы учуратууга болот. Алардын пейзаждык ырларында бир гана жан-жаратылыштын көрүнүшү сүрөттөлө бербестен, алардын ар бирине карата адамдын мамилеси, алака-катышы берилет.

Аида Эгемердиеванын ыры төмөндөгүдөй:

“Нөшөр төгөт чачтарымдан тамат суу,
Жаанда калдым кол чатырым унуткан.
Дүйнө жапан, күн да көзүн ача элек,
Неге эрте буулугушкан булуттар.
Барам шашып, жетпей артта санаалар,
Буттарымды көлчүктөргө чөмүлтүп.
Токтой турчу кол чатырчан бир адам,
Эмнегедир таанышымдай көрүндүң.
Мейли тааныш, мейли болгун бейтааныш,
Келип турат бирөө менен сырдашкым.
Жаз жыттанган жамгыр чертип көңүлдү,
Угасыңбы окуп берем ыр жаздым” (19).

Бул ыр жөнүндө Кыргыз эл акыны Сагын Акматбекова: “Өзүңдүн бир жакшы ырындагы “кол чатырчан бир адам” белгисиз бир бейтааныш да сага кайрылат, сени табат. Сенин окурманың сени табат” (1.3-б.) – деп жазган.

Акын Бактыгүл Көкөтаеванын “Жамгыр калсын эсимде” аттуу ыры ар бир жамгырда эске келип, үшүгөн жандарды жылытып турат. Ал ыр өзүнүн тазалыгы, тунуктугу, астейдилдиги менен өзгөчө:

“Көктөм өткөн
Көздөр чөккөн,
Көңүлдөр жок баягы.
Жаздагы өктөм,
Жашын төккөн,
Жамгыр да жок андагы.
Көңүл бошоп,
Өмүр мокоп,
Күзгө айланат каректер.
Кандай десем,
Кайда кетсем,
Жансыз ушул даректен?
Эми баары
Арман, кайгы
Болсо болсун, болгондой!
Сен да кеттиң,
Кейибейин
Тагдыр өзү ошондой.
Эстегенде,
Кез келгенде,
Арманымдай сезилбе.
Жалгыз гана,
Жакшы ыр жана
Жамгыр калсын эсимде...”.

Акындын ушундай эле аталышта жарык көргөн китеби бүтүндөй пейзаждык ырлардан турат. Алар тоо, тоодогу турмуш, ата-энеси, бир туугандары, балалыгы, төрт мезгил, кар, жамгыр жөнүндө.

Болгону төрт эле мезгил бар. Бирок аны акындар ар түрдүүчө көрөт. Биринин жазганы экинчисине окшобойт. Эгемендик мезгилинде башка жанрдагы китептерге караганда поэзия китептери арбыныраак жарык көргөндүгүн айтышат. Алардын дээрлик бардыгында бул жанр ар тараптуу ачылган.

Колдонулган адабияттар:

1. Акматбекова, С. Жолуң шыдыр болсун! // Эгембердиева А. Шүүдүрүм. – Бишкек: Сорос-Кыргызстан фонду, 1998. – Б. 3–5.
2. Кыргыз адабияты: терминдердин түшүндүрмө сөздүгү. – Бишкек: Кыргыз энциклопедиясынын башкы редакциясы, 1994. – 160 б.
3. Литературный энциклопедический словарь / под общ. ред. В. М. Кожевникова, П. А. Николаева. – Москва: Советская энциклопедия, 1987. – 752 с.

4. Себина, Е. Н. Пейзаж // Фесенко Э. Я. Теория литературы. – Москва: Академический проект, 2008. – С. 213–220.
5. Эгембердиева, А. Турар – көрөңгөлүү акын. – Бишкек, 2002. – 128 б.
6. Эгембердиева, А. «Жамгыр калсын эсимде...» же аптапта сергиткен элестер // Жарчысы И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин. – 2024. – № 4/2.
7. Эгембердиева, А. А., Мокеева, А. М., Толокова, Э., Жумаева, Г. З., Кайыпова, К. О. Ч. Айтматовдун чыгармаларындагы «аял» концепти.

Электрондук ресурстар

8. Эгембердиева, А. «Жамгыр калсын эсимде...» же аптапта сергиткен элестер [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Жарчысы И. Арабаев атындагы КМУ](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).
9. Эгембердиева, А. А. ж.б. Ч. Айтматовдун чыгармаларындагы «аял» концепти [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Cuadernos de Investigación Filológica макаласы](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).
10. Асанбекова, А. [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Boomplay](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).

Көркөм тексттер

11. Бакиров, К. Адашкан кентавр. – Кант, 1997. – 80 б.
12. Көкөтаева, Б. Жамгыр калсын эсимде. – Бишкек: Турар, 2024. – 96 б.
13. Кыздар ай. – Бишкек: Айат, 2013. – 188 б.
14. Кыргыз жаштар поэзиясынын антологиясы. – Бишкек, 2011. – 390 б.
15. Назарматов, З. [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Кыргыз адабияты Telegram каналы](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).
16. Орозбай уулу, З. [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Instagram жарыясы](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).
17. Осмонов, А. Көл толкуну. – Бишкек, 2010. – 372 б.
18. Өскөналиев, Э. Ырдаган ай. – Бишкек: Адабият, 1995. – 110 б.
19. Өскөналиев, Э. [Электрондук ресурс]. – Режим доступа: [Кыргыз маданият борбору](#) (кайрылган күнү: 03.06.2026).
20. Токомбаев, А. Жылдызым. – Фрунзе: Кыргызстан, 1976. – 272 б.
21. Эгембердиева, А. Издеткен жарык. – Каракол, 1996. – 96 б.
22. Эгембердиева, А. Шүүдүрүм. – Бишкек: Сорос-Кыргызстан, 1998. – 96 б.

Рецензент: филология илимдеринин кандидаты, доцент Егимбаева С.Г.